

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۳/۲۲

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

د جورج فوستر یون لیک: له بنگاله تر لندن سفر

دوهم ټوک

(۳۷)

د نوامیر د میاشتې د ۲۲ نېټې په شپې مو له هرات څخه سفر پیل او درې فرسنگه وړاندې د (عالم گسور چشمه Alum Gusour Chashma) کې مو دمه ونیوله. له تاسو ډېره بڅبنه غواړم چې دومره اوږده جزئیات مې درسره شریک کړل؛ تاسو د زغم غوښتنه کوم. پرته له دې بل څه کولی سم؟ د نن ورځې د فارس شمال د سپین کاغذ په شان له پېښو او حوادثو پاک دې یوازې څو تاریخي مجلې ودانې لري. له دې کبله تاسو باید په دې اړه ډېر صبر ولرئ. ما ته ددې اجازې په راکولو سره چې د ځان په هکله خبرې وکړم او دا د گڼو مسافرانو د علاقې وړ خبره هم ده تاسو ما په کافي اندازه وستایئ چې د خپل یوازیتوب په ساعتونو کې او له جزئیی ستونزو سره د مخامخ کیدلو شرحې مې د خپل سفر په لړ کې ورکړې دي

زموږ قافله باشي آقا علي نومېده، له هغه سره دده کورنۍ وه چې دده مور، مېرمن او خدمتکار یې ول. دوی ټولو موافقه وکړه چې زه به د یوه عرب په نوم چې د مشهد زیارت ته روان یم له دوی سره یو ځای اوسم. زه د لیدلو ټاکلي ځای ته ورسېدم، دلته د کورنۍ له مېرمنو پرته چې ډېرې سپکې سپورې ورته ویل سوې وې، نور ټولو حضور درلود. دغو مېرمنو د هر درد او کړاو لیاقت درلود؛ خو کله چې د بنځو په اړوند د کارونو خبره کېدله خښمناکو او قهرېدلو مسلمانانو به دا پوښتنه راپورته کړه چې له دغو کارونو څخه به څه گټه تر لاسه سي. د شپې په رارسېدلو سره قافله خپل سفر پیل کړ او علي پریښودل سو چې له مېرمنو سره بدرگه وي، دا چاره ما ته هم راوسپارل سوه. د هغوی په رارسېدلو سره هغه په عصبانیت خبرې پیل کړې؛ خو ډېر ژر روښانه سوه چې مور «د دولت» هغه برخه یو چې اداره یې د بنځو په لاس کې ده او مشري یې د علي مور کوي. د علي د مور امرانه چلند زه د افغان مېرمنې په یاد و غورځولم چې مخکې مې هڅه وکړه د هغې تعریف وکړم خو لا دومره تونده خوږه او قاطع نه وه. دغه د شدت نشتوالی د افغانانو او فارسیانو له طبیعي خلق او خوی څخه سرچینه اخلي. زموږ نوې امرې هم قدرت ته خپله لېوالتیا ښودله خو دغه لېوالتیا یې په نرم ډول نندارې ته وړاندې کوله. علي د ښار په دروازي کې د گمرکاتو د تحویلی لپاره پاتې سو او زه او مېرمنې یې له څو تنو نورو همکارانو سره ولېږلم. علي ولیدل چې مور سوکه سوکه پر مخ ځو او شپه هم رانېږدې سوې ده نو یو ناڅاپه له مور لېږې سو. د علي آبرو دومره درنده وه چې د نړۍ په ډېرو افراطي ځایونو کې چای لاس

د پاڼو شمېره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

نه سواى ورورۍ. د يوه درانده توپک د ورلو پيټۍ زما پر غاړه وو نو له دې کبله که د علي مېرمن يوه الهه هم وه او ما ورته نه سواى کتلى. د يوه غرمبيدونکي پرستار، او د کوم ژراند ماشوم يا د کومې لفظي شخړې تشويش راسره نه وو، هيڅ شى نه ول چې ما وخوروي. زما نېردي ترينه هملاري د وريجو يوه کڅوره وه او خوشحاله وم چې راسره وه.

د څلورويشتمې نېټې ماسپينين مهال له (چشمې Chushmah) څخه و خوځېدلو او د بلې ورځې په سهار يې څلور فرسنگه ليرې (ده سرخ Dhey Soorch) ته ورسېدلو. دلته ډېر لږ کرهڼه ليدل کېدله خو د سيمې عمومي څېرې هماغه نامساعد او وحشي اړخ درلود چې د ختيځ خراسان خوا يې لري. د نوي راکړل سوي نوم او شخصيت گټې چې حاجي يې بللم راڅرگندې سوي. او ټول مسافران مخصوصاً کله چې زما د سفر په موخې (د مشهد زيارت- ژ) پوه سول په ما پسې راتلل. هېڅ څوک چې د عيسوي په نامه پېژندل کېږي بايد دا کوښښ ونه کړي چې د پرسيا له دې برخې څخه ليدنه وکړي. او که په دې بريالى سي چې له دې سيمې ليدنه هم وکړي هرو مرو د دين په نوم څورول او کړول کېږي او خلک به ورسره چل او دوکي وکړي او له توپير پرته به سپک سپور سي. زه دغسې يوه هڅه غير عملي گڼم او په احتمالي ډول هر ماجرا پال تر هرو مرو خطر لاندې راځي.

په شپږ ويشتې نېټې د (سکبو پل Skebo bridge) ته له درې نيم فرسنگ مزل وروسته ورسېدو، دا تش داگ دى چې استوگنه سيمه په کې نه سته. دا پل له خښتو او د چوني او سمنټو له گډولي څخه جوړ سوي دى او د يوه کوچني نهر له پاسه چې په نوم يې نه پوهېږم تېر سوي دى، دا سيند مخ پر سويل يا کين لور ته بهېږي او د کال په ډېريو فصلونو کې د تېرېدلو وړ دى.

په اووه ويشتې نېټې له څلورنيم فرسنگ مزل وروسته د (کوربان Corian) په نوم يوه لوى کلي ته ورسېدلو. په دې سيمې کې زما پام څو بادي ژرندو ته واوښت چې جوار په کې ژرنده کېدل؛ دا ژرندي په هماغو اصولو جوړې سوي وې چې اروپايي ژرندي جوړې سوي دي خو دلته د کرباسي وزرونو پر ځاى له پلن بيرغ څخه کار اخلي. دلته په کوربان کې داسې ښکاري چې د گمرک مأمورين خپلې دندې په ډېر ځير تر سره کوي، هغه ځيرتوب چې زما په هکله يې هم بايد وکاروي.

هغه مسافران چې لويديځ لور ته سفر کوي معمولاً په هرات کې خپل پاسپورت جوړوي؛ خو ما دې لارې ته لېوالتيا نه درلوده او په دې دليل مي ددې سند د ترلاسه کولو لپاره اقدام ونه کړ چې پايله به يې ممکن په نورو ضروري پايلو واوړي. سره له دې چې افسر د پاسپورت د نه اخيستلو په هکله خوشحاله وو خو ټينگار يې وکړ چې د دولت له لاسليک پرته ددې کار دوام په بشپړ ډول ناشوني دى او په ډېر ځير يې د نافرماني د جرم په هکله استدلال وکړ. خو کله چې زما پيسې يې په خپل موتي کې احساس کړې دې ټکي ته يې پام واوښت چې کيدای سي زما حالت ته په مثبت ډول وگوري؛ يو دا چې زه يو عرب وم او بل دا چې د مقدس مشهد زائر وم. هغه وويل چې داسې ده نو زه به هم د خير په دې کار کې تا باندې سختي رانه ولم. په خراسان کې د (ايتاليا - ژ) د وينس په شان د پيسو په بکسک کې د پيسو ايښودل ضروري دي خو توپير يې په دې کې دى چې په وينس کې هرڅومره چې جامې دې فاخري وي په هماغه اندازه دې درناوى کېږي خو په آسيا کې اغلب وختونه امنيت او د ژوندون هوساينه د پانگې او ثروت او د اړوندو شيانو په پټ ساتلو پورې اړه لري.

د پاڼو شمېره: له 2 تر 4

له اوبنبانو او قافله باشيانو څخه د آسيایي مسافرانو شکايت کتب مت هماغه ډول دئ لکه چې زموږ په هېواد کې سمندري مسافران يې د کبنتيو له قوماندانانو څخه کوي او اغلب وختونه دا شکايتونه له دليل پرته وي. نارينه چې محدود او له معمولو لذتونو يې برخې سي دي ته لېوالتيا لري چې په خپلو هوسونو کې غيرمنطقي کارونه وکړي او هغه مهال ناکراره کېږي چې خپلو طبيعي هيلو ته ونه سي رسېدای. ددوی له وضعيت سره سم کومې پېښې چې رامنځته کېږي کېدای سي په لږ مهارت سره کنترول سي خو پوره يې په ناحقه په اوبنباڼه او يا د کبنتي د بولندوی پر غاړه اچوي. سره له دې چې همدا تصور زما د گټې خلاف وو خو د قافله باشي پر ضد د اړول سويو تورو په حق کې صادقې انگيرنه ده. له دغه مسلمان سره په توافق کې مور سلا سوي وو چې ما به د مشخص مبلغ په بدل کې ترشيش ته رسوي؛ زموږ ددې په لومړي ځای کې يې زما پر اوږو پيټي کيښود او ويې ويل چې زما کڅوړه درنده ده؛ دی پوهېده چې ان د يوه گدايگر بار به هم زما تر بار سپک نه وي. په مجردې چې دا حساب پاک سو هغه بل بريد پيل کړ، دا ځل بريد يې زما پر پيسو نه بلکه زما په ابرو چې هر چيرې ضعيفه سوي وه.

کله چې علي وليدل چې خلک ما ته حاجي وايي او په ځانگړي ادب او نزاکت راسره چلند کېږي ډېر وشرمېد او بيا يې زما د لاس ته راوړلي اهميت په تضعيف پيل وکړ. له يو شمېر کسانو سره چې ما معاشرت درلود علي ورته په غوږ وهنو وويل چې زه حاجي نه يم او نه هم د دين له رشتونو پيروانو څخه. هغوی په دغو خبرو تعجب وکړ خو علي يې ددغه راز په افشا کولو ملامت کړ. هغوی دا خبرې له نورو مسافرانو سره هېڅکله شريکي نه کړي او نه يې ما ته په پاملرنې کې کوم کمی راوست.

په نهه ويشتمې نېټې اووه فرسنگه ليرې چار سورخ (Charsoorch) ته ورسېدلو. دا يو تمځای دئ چې هيڅ څوک په کې استوگن نه دي؛ دا ځای يوازې يوه څاه لري چې اوبو يې په ډېرې سختی زموږ د بلي اړتيا پوره کړله. په دېرشمې نېټې ترسالي (Tursala) ته ورسېدو؛ دا په دېنټي کې يو تمځای دئ چې د تروو اوبو د څاه څنگ ته واقع ده.

د ډسمبر په لومړۍ نېټې اووه فرسنگه ليرې (كاوس Kauss) ورسېدلو؛ دا له گڼه گوني ډکه سيمه ده؛ دا يو لوی کلی دئ چې له هرات، مشهد او ترشيش سره ښه سوداگري لري. له دې چې بازارونه او لويې عمومي هټې معمولاً يوازې د افغانستان [1] او فارس په اصلي ښارونو کې موندل کېږي مسافران دلته د خپل مايحتاج د ترلاسه کولو لپاره بايد ددې ځای په استوگنو وگړو ډډه ولگوي او اغلب وختونه يې نه سي ترلاسه کولی. سره له دې چې کاوس يو لوی کلی دئ خو ددې کلي په هېڅ ځای کې ډوډی په عام ډول نه پلورل کېږي. درې ورځې سوي وې چې ما وچه ډوډی نه وه خورلي، يوه فارسي ته مي پيسې ورکړې چې ډوډی راته راوړي خو هغه زه د شپې تر نيمايو پورې منتظر وساتلم او ورپسې ترې تم سو. د امکان په حالت کې وچه ډوډی او د ميرې د شيدو پوڅه زما معمولي خوراک وو؛ اوبو به ورسره ماته دا توان راکړ چې خپله د ورځې ستريا ورباندې هوسا کړم. تاسو بده هوا په پام کې ونيسئ او ورسره د خوب کولو امکان

¹ - On the 1st of December, at Kauss, seven fursungs, a populous, " and in this country a large village, which maintains a moderate traffick with Herat, Muschid, and Turshish. Markets and public shops being only seen in the cities and principal towns of Persia and Afghanistan, travellers are obliged to apply for provisions to the housekeepers, who are often unable to provide the required quantity. {Volume II page 142, combined both volumes PDF format page, 489}

د پاڼو شمېره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

او يا دا چې داسې د يوه قهرېدلې څاروي په اوږو ناست ياست او د اوښ پر شا په يوې تنگې كجاوې كې تخته سوي ياست او ورپسې د اوښبانو لور غرونه اورئ نو څرگنده ده چې يوازي يوه پياوړې ټيټه او بدن كولى سې چې د فارس په شمال كې سفر وكړي.

ددې سيمې او د افغانستان [2] د وگړو د بې شمېرو هڅو د شاهد په توگه دې باور ته رسېدلى يم چې د انسان بدن كولى سې تر ټولو سخت كارونه وزغمي او حيواني خوراك ته كومه اړتيا ونه لري. يو افغان چې خوراك يې كورت او اوبه او وچه ډوډۍ ده په داسې اقليم كې ژوند كوي چې كيداى سې هوا په يوه شپه او ورځ كې له شديدې گرمۍ څخه سرې هوا ته بدلون ومومي. دا انسان په هماغه اندازه كوښښ او هڅه كوي چې يو لندنۍ پندې يا جوالي يې كوي چې ښه او غني خوراكي رژيم لري، غوښه خوري او بېر څښي؛ برسېره پر دې دغه افغان د لندن د پندې په اندازې سختو او مزمو ناروغيو ته معروض نه دى. دا يو عام منل سوي حقيقت دى چې د سره سمندر پر غاړو استوگن اعراب عمدتاً په خرما او ليمو ډډه لگوي او دوى دومره درنده پيټي لېږدوي چې كه يوه اروپايي ته ووايي ښايى هغه ته د يوه داستان او قصې په ډول ښكاره سې.

نور بيا

د ډسمبر په دريمې نېټې څلور نيم فرسنگه ليرې...

قدرمنو لوستونكو! د ښاغلي رحمت آريا د آر شيف: لينك

² - HAVING witnessed the robust activity of the people of this country and Afghanistan, I am induced to think, that the human body may sustain the most laborious services, without the aid of animal food. The Afghan whose sole aliment is bread, curdled milk and water, inhabiting a climate which often produces in one day, extreme heat and cold, shall undergo as much fatigue, and exert as much strength, as the porter of London, who copiously feeds on flesh meat and ale; nor, is he subject to the like acute and obstinate disorders. {Volume II page 142 - 143, combined both volumes PDF format page, 489 - 490}

د پاڼو شمېره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليكنې د ليكنيزې ښې پاروالي د ليكوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكې په ځير و لولئ